

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. Відомості Верховної Ради України, 2015. № 13. Ст. 91.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
5. Про органи самоорганізації населення: закон України від 11.07.2001 № 2625-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 48 Ст. 254.
6. Про службу в органах місцевого самоврядування: закон України від 27.06.2001 № 2493-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 33. Ст. 175.
7. Серьогіна С. Напрями вдосконалення конституційного регулювання системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні. *Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності*. 2012. № 8. С. 19–20.
8. Шемшученко Ю. Проблеми наукового забезпечення сучасного конституційного процесу в Україні. *Право України*. 2012. № 8. С. 28–34.

Одержано 31.10.2019

УДК 347.73

Ольга Петрівна ГЕТМАНЕЦЬ,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності

факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4826-5799>

ФІНАНСОВЕ ПРАВО В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин, реформування бюджетної системи і орієнтації України на стандарті європейського життя, програми навчальних дисциплін вузів які займаються підготовкою правоохоронців, підлягають удосконаленню. Фінансове право, як навчальна дисципліна вивчає суспільні відносини, що виникають з приводу формування, розподілу, використання та контролю публічних фінансових ресурсів (фондів грошових коштів в процесі діяльності держави (органів державної влади) та органів місцевого самоврядування [1, с. 44]. До важливіших завдань підготовки правоохоронців, відповідно до закону України «Про Національну поліцію України» належить:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;

4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (ст. 2) [2]. З цих позицій важливо створити у майбутніх правоохоронців правове мислення в сучасних напрямках розвитку юридичної науки, зокрема і в сфері фінансової діяльності держави, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів господарювання.

Відомий фахівець науки фінансового права Л. К. Воронова зазначала, що фінансове право, як галузь права матеріалізується в фінансово-правових принципах, методах, а наука фінансового права матеріалізується в монографіях, статтях, наукових посібниках, підручниках з фінансового права. Вчена визначає, що як і кожна наука, наука фінансового права має властиві тільки їй предмет і методи дослідження, категоріально-понятійний апарат, свій зміст. Вона – частина юридичної науки в цілому. Предмет науки фінансового права:

- вся сукупність знань про фінансове право, фінансову діяльність держави;
- знання про фінансове право у формі складних, найбільш узагальнених фінансове -правових понять і категорій;
- систематизовані і узагальнені у формі наукових досліджень прості елементарні поняття про фінансово-правові норми, відносини, інститути;
- історія фінансового законодавства, практичний досвід правозастосовної діяльності органів управління фінансовими відносинами;

Отже, науку фінансового права можна визначити, як внутрішню цілісну систему узагальнених специфічних знань про фінансове право і закономірності розвитку цих знань [3, с. 58–59]. Сучасні дослідники розвиває напрацювання Л. К. Воронової вважають за необхідне вивчення фінансового права, як навчальної дисципліни, що є обов'язковою при підготовки фахівців- юристів, майбутніх поліцейських. Наприклад, відомий вчений, юрист М. В. Карасева, зазначає, що систему фінансового права, слід розрізняти від поняття «система фінансового права як галузь права» і «система фінансового права як наука і навчальна дисципліна [4, с. 23]. У навчальних планах вузів, які готують юристів, фінансове право – є обов'язковою дисципліною при підготовки фахівців спеціальності «Право» та «Правоохоронна діяльність». Історія викладання дисципліни «фінансове право» має вагомні аргументи щодо необхідності вивчення цієї дисципліни, як обов'язкової в навчальних планах.

В дореволюційні часи загальна частина фінансового права на думку фундатора фінансового права І. Т. Тарасова складалася з наступних розділів: 1) організація фінансового управління; 2) фінансове законодавство про організацію управління публічними фінансами; 3) кошторис, бюджет, фінансова звітність, облік, контроль, ревізія; 4) відповідальність. Вчений звертав увагу на те, що предмет фінансового законодавства, це коло питань, що вирішує

наука фінансового права. Важливо, що питання бюджету, як головного кошторису держави розглядалися в цій частині. Особлива частина фінансового права визначається за структурою державного господарства, домени, натуральне господарство, монополії, податки та мито, емісійне та кредитне право [5, с. 34]. В імператорському університеті фінансове право, як наука і галузь знань було обов'язковим при підготовки юристів, і це свідчить про потребу систематизованих знань з правового регулювання фінансової системи країни.

В сучасних умовах розвитку різних джерел отримання знань потреба в систематизовану, науковому, правовому формуванню мислення про фінансову діяльність держави, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів господарювання у фахівців-юристів є нагальною складовою процесу навчання, що пов'язано з методикою викладання фінансового права. На жаль, можливо привести негативні приклади сучасної методики викладання фінансового права. Наприклад, в курсовій роботі на тему «Наука фінансового права, предмет, методологія, основні етапи розвитку», яка пропонується для юристів в мережі Інтернет визначається, що в коло досліджень науки фінансового права входять «... суспільні (економічні) відносини, що виникають під час мобілізації коштів з юридичних осіб, громадян, з інших джерел на потреби, які пов'язані із здійсненням владних державних повноважень» [6, с. 30]. В цьому ствердженні три грубих помилки, які врешті-решт впливають на формування сучасної правової свідомості. Це по-перше, суспільні економічні відносини, які пов'язані не тільки з мобілізацією коштів, а і їх розподілом, витрачанням та контролем, по-друге, призначення цих коштів пов'язано не з фінансуванням владних державних повноважень, а з фінансовим забезпеченням виконання суспільних завдань і функцій, а по-третє, виникає питання які, ще кошти відносяться до джерел формування необхідних державі фінансових ресурсів, крім коштів юридичних осіб та громадян.

На сьогодні існує гостра потреба дослідження сучасних фінансово-правових методів та засобів, якими держава, органи місцевого самоврядування, об'єднанні територіальні громади, суб'єкти господарювання мобілізують кошти та витрачають їх для фінансування потреб громадян. Проблеми правового статусу суб'єктів фінансових правовідносин, особливостей владних повноважень публічних органів влади, серед яких нові державні фінансові установи, а також суди і їх взаємовідносини з підвладними суб'єктами, до яких в сучасних умовах належать юридичні особи, громадяни, фізичні особи-підприємці, громадські установи, інші, також складають предмет науки фінансового права. Судове рішення в справах про бюджетні, податкові правопорушення стає джерелом фінансового права. На сучасному етапі розвитку української державності потрібно враховувати фінансово-правові засади функціонування державного господарства та її адміністративно-територіальних одиниць, як складової алгоритму теорії української державності в умовах сучасного стану економічного розвитку держави та політичної ситуації в країні. Формування об'єднаних територіальних громад потребує перегляди теорії місцевих фінансів, а процеси децентралізації повноважень органів влади ставлять нові завдання та функції задіяним суб'єктам та обґрунтовують потребу формування нових органів виконавчої влади, зокрема муніципальної міліції. Публічні фінансові ресурси використовуються для розподілу валового внутрішнього продукту та національного доходу в державі з метою задоволення потреб населення і потребують нет тільки державного контролю за цією діяльністю, а і контролю громадськості, що потребує оновлення теорії фінансово-правової відповідальності. Стан та рух державних фінансів, як і місцевих, залежить від рішень і дій публічної адміністрації, які в умовах загрози національним інтересам набувають важливого значення і потребують зваженої правової регламентації. Створення підрозділів міліції, які фінансуються з місцевого бюджету є актуальною потребою, проте на сей час діяльність правоохоронних органів на місцях не має відповідного фінансового забезпечення ні на державному, ні на місцевому рівні, а це свідчить про недосконалість теорії правового регулювання фінансової системи, і як наслідок на численні порушення у сфері оподаткування, бюджетного фінансування, банківської діяльності, валютного та грошового обігу, що створює загрозу економічній безпеці країни і потребує фахівців, здатних протистояти злочинам.

Отже, наведені аргументи свідчать, що викладання фінансового права, як учбового матеріалу повинно спиратися на логічно і послідовно побудовану сучасну систему фінансово-правових знань, які дають повне та об'ємне уявлення про фінансове право і сприятиме формуванню професійного мислення та практичної діяльності майбутніх фахівців – юристів, правоохоронців, зокрема працівників поліції.

У навчальних планах підготовки фахівців правового спрямування потрібно враховувати сучасні зміни у правовому регулюванні фінансової системи країни і завдання по забезпеченню фінансової безпеки держави, що потребує включення фінансового права, як навчальної дисципліни у обов'язковий компонент освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань «Право», спеціальності «Право» (081), спеціалізації – Поліцейські та Правозастосування, а також у обов'язковий компонент освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань «Цивільна безпека», спеціальності «Правоохоронна діяльність» (262) та «Право» (081), спеціалізації – Поліцейські та Правозастосування

Список бібліографічних посилань

1. Фінансове право : підручник / за ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 496 с.
2. Про Національну поліцію : закон України № 580-VIII від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
3. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник. Київ : Прецедент ; Моя книга, 2006. 448 с.
4. Финансовое право Российской Федерации : учеб. / под ред. М. В. Карасевой. М. : КноРус, 2016. 270 с.
5. Тарасов И. Т. Очерки науки финансового права. Ярославль, 1989. 590 с.
6. Наука фінансового права: предмет, методологія, основні етапи розвитку : курс. робота. URL: http://ua-referat.com/H_2018_41 (дата звернення: 15.10.2019).

Одержано 29.10.2019